

800

ARANYBULLA

1 22 800 2022

SZEKESFEHÉRVÁRI
Ballett
SZÍNHÁZ

Szekesfehervar

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Székesfehérváriak! Kedves Vendégeink!

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata 2021 decemberében hirdette meg a 2022-es Aranybulla-émlékvet. Nemzetünk történelmi fővárosában az egész esztendőőt átszövő programsorozattal és közösségi kezdeményezésekkel kívánjuk kifejezni tiszteletünket a város történelmi és közjogi szerepét elismerő esemény előtt. Az emlékvé szervezéséhez fontos alapul szolgál a 2013-as Szent István-émlék. Akkor úgy tapasztaltuk és ma is úgy érezzük: egy ilyen nagyszabású kezdeményezés akkor lesz igazán sikeres és városunk rangjához méltó, ha a lehető legtöbb városi szervezetet, intézményt, magánszemélyt megszólítjuk és bevonjuk Székesfehérvár közös ünnepébe.

Kötelezettségeket és felelősséget ránk városunk történelmi hagyatéka, ami az épített értékekben is megmutatkozik. A teljesség igénye nélkül idézzük fel, hogy nemrég elkészült a Szent István Király Múzeum Rendházépületének felújítása és kibővítése, átadjuk a megújult Aranybulla-émlékművet és szimbolikusan ebben az esztendőben szépül meg közösségünk legfontosabb épülete, a Városháza. Fontos, hogy értékes épületeinket, tereinket illő tartalommal töltsük meg ebben az évben, éppen ezért büszkén és kíváncsian várjuk a számos művészeti ágat ötvöző Aranybulla 800 előadás bemutatóját.

Szívöböl remélem és kívánom, hogy ez a nagyszabású produkció maradandó élményeket és értékeket nyújtó esemény lesz a székesfehérvári polgárok és vendégeink számára egyaránt. Köszönetemet fejezem ki a rendező Székesfehérvári Balett Színháznak, továbbá minden közreműködő intézménynek, szervezetnek!

Az ünnepi Aranybulla-émlékév valamennyi eseményén kellemes, tartalmas kapcsolódást kívánok mindannyiuknak!

DR. CSER-PALKOVICS ANDRÁS

Székesfehérvár polgármestere

ARANYBULLA 800

Tisztelt Közönségünk!

Az Aranybullát II. András a székesfehérvári országgyűlésen adta ki 1222-ben.

Mivel történelmünk ezen jeles eseménye szeretett városunkhoz kötődik, úgy gondoltuk, Székesfehérváron méltó módon kell megünnepelnünk az Aranybulla kiadásának 800. évfordulóját.

A királyok városának gazdag kulturális élete és kiterjedt intézményrendszere lehetőséget nyújt számunkra, hogy egy összművészeti produkcióval emlékezzünk történelmünk ezen fontos eseményére.

Az ünnepi produkcióban városunk legjelentősebb művészeti intézményeinek művészei együtt lépnek színpadra az évfordulóra készült zenés történelmi játékban. Az összefogás részesei: a Vörösmarty Színház, a produkciót létrehozó Székesfehérvári Balett Színház, az Alba Regia Szimfonikus Zenekar, az Alba Regia Táncgyesület, valamint a Vox Mirabilis Kamarakórus. A fenti intézmények, illetve társulatok mellett egy szcenírozott installációval képviselteti magát a Szent István Király Múzeum is.

Az ünnepi előadáshoz tartalmas szórakozást kívánok!

EGERHÁZI ATTILA

a Székesfehérvári Balett Színház igazgatója
az Aranybulla 800 ünnepi előadás rendezője

1222

ZENÉS TÖRTÉNELMI JÁTÉK

ELŐADÁS:
SZÉKESFEHÉRVÁR,
2022. ÁPRILIS 24., VASÁRNAP 15.00 ÉS 19.00 ÓRA

ALKOTÓI STÁBLISTA:

Rendező:

Dramaturg és társrendező:

Történelmi és irodalmi konzultáns:

Librettó:

Zeneszerző:

Koreográfia:

Koreográfus-asszisztens:

Színpadkép:

Díszlet és jelmezterv:

Fényterv:

Médiaművész:

Muzeológus:

Kreatív producer:

Egerházi Attila

Somogyi Szilárd

L. Simon László

L. Simon László, Somogyi Szilárd

Kocsák Tibor

Egerházi Attila, Majoros Róbert

Cristina Porres Mormeneo

Egerházi Attila

Herman Anett, Pajor Patrícia

Egerházi Attila

Falvai Miklós

Pokrovenszki Krisztián

Dr. Herczeg Tamás

1222

ZENÉS TÖRTÉNELMI JÁTÉK

SZEREPOSZTÁS:

II. András:

Ciszterci szerzetes:

Gertrúd, II. András első felesége:

Jolánta, II. András második felesége:

Bánk bán:

Petur:

Gyula, Magyarország nádora:

Első nemes:

Második nemes:

Harmadik nemes:

Negyedik nemes:

Ötödik nemes:

Szent István király:

Werbőczy István hangja:

Király fegyveres őrei

Udvarhölgyek

Sarádi Zsolt

Horváth Dániel

Váradi Eszter Sára

Váradi Eszter Sára

Sághy Tamás

Keller János

Sághy Tamás

Gábor Márkó

Soós Máté

Gyurcsok Buda

Ruff Roland

Horváth Dániel

Sasvári Sándor

Horváth Dániel

KÖZREMŰKÖDŐK:

a Székesfehérvári Balett Színház táncművészei, a Vox Mirabilis Kamarakórus,
az Alba Regia Szimfonikus Zenekar zenészei, az Alba Regia Táncegyesület néptáncosai

ARANYBULLA 800

Az Aranybulla kibocsátásának 800. évfordulójára Székesfehérváron színpadra állított 1222 című zenés történelmi játék a Székesfehérvári Balett Színház produkciójaként, több alkotó és társulat összehangolt munkájának eredményeképpen született meg. A darab drámai betéteit, valamint a nyitó és a záró kórusmű szövegeit L. Simon László, a dalszövegeket Somogyi Szilárd írta. A zenét Kocsák Tibor szerezte. A Vox Mirabilis Kamarakórus, a Vörösmarty Színház és a Székesfehérvári Balett Színház művészeinek, valamint az Alba Regia Táncegyüttes néptáncosainak közreműködésével létrejött előadás koreográfusa Egerházi Attila és Majoros Róbert, rendezője Egerházi Attila, társrendezője Somogyi Szilárd.

Az Aranybullát 1222. április 24-én II. András magyar király adta ki Székesfehérváron. A dokumentumon függő, aranyból készült díszes hitelesítő pecsétről, azaz bulláról elnevezett oklevél a rendi állam jogrendszerének legfőbb tartóoszlopává vált, a jogtörténetben és a történelmi emlékezetben kiemelt a jelentősége. Az Aranybulla kibocsátását az 1205 és 1235 között uralkodó Árpád-házi magyar király által kiváltott nemesi elégedetlenség kényszerítette ki. A bárók nem fogadták el, hogy a király nem nekik, hanem külföldi bizalmasainak, elsősorban első felesége, Gertrúd rokonságának juttatott fontos pozíciókat. Erős kritikával illették a királyt azért, mert nehéz anyagi helyzetben a zsidóktól kért pénzügyi segítséget, akik emiatt jelentős befolyásra tettek szert a Kárpát-medence sókereskedelmében. Az önálló jogokkal rendelkező szerviensek a bárók hatalmaskodását rótták fel a királynak, akinek a befolyása rohamosan csökkent vidéken, hiszen II. András jelentős birtokok, sőt egész vármegyék elosztogatásával erősen gyengítette a saját vármegyerendszerét.

ARANYBULLA 800

II. András uralkodásának 17. évében a sértett társadalmi csoportok képviselői érdekszövetségbe tömörülve rákényszerítették az uralkodót követeléseik elfogadására és törvénybe iktatására. A fehérvári törvénylátó napokon kiadott Aranybullában a király ünnepélyesen megfogadta, hogy a vámhelyeket és főbb tisztségeket ezentúl az ország főnemeseinek juttatja majd. Ígéretet tett arra, hogy szakít addigi politikájával, és anyagi helyzetét nem egész megyék eladományozásával stabilizálja. A darabban elhangoznak az Aranybulla legfőbb pontjai, amelyek közül az egyik legfontosabb a nemesek öröklési rendjének évszázadokig érvényes szabályozása: ha egy nemes fiú örökös nélkül marad, akkor leányát illette birtoka negyedrésze, s a többről tetszés szerint rendelkezhetett. A koronára csak akkor szállt a nemesek vagyona, ha semmilyen nemzetségük, még oldalági rokonuk sem volt.

A szervienseknek az Aranybullában biztosított kiváltságokból eredtek a későbbiek során a Werbőczy István által 1514-ben készített Tripartitum sarkalatos nemesi jogai, nem véletlen tehát, hogy a darabban egy pillanatra megjelenik a II. Andrást jeruzsáleminek nevező Werbőczy is. Miként egy dal erejéig az államalapító király is feltűnik, hiszen II. András idején éppen Szent István műve, s a nemeseknek tőle kapott szabadsága került veszélybe. Az Aranybulla máig hatóan törvénybe iktatta azt is, hogy „évenként a szent király ünnepét Székesfehérvárott tartozunk megülni”.

Az oklevél egyik leghíresebb pontja az ellenállási záradék volt, amely a törvényeket meg nem tartó uralkodó elleni fellépést engedélyezte Magyarország egyházi és világi méltóságai számára. Az Aranybulla 1222. évi formája ugyanakkor nem volt végleges: kilenc esztendővel később, fokozott egyházi nyomásra II. András az oklevél megújítására kényszerült, komoly kiváltságokat adományozva az új változatban a klerikusoknak.

ARANYBULLA 800

Mindennek ellenére az utókor szemében megoszlanak a vélemények II. András szerepéről. Egyesek gyengekező, sikertelen uralkodónak látták, aki alatt erősen megroppant a királyi hatalom. Míg mások éppen uralkodói tehetségére, katonai erényeire és gyermekeinek diplomáciai szempontból is sikeres kiházasítására hívták fel a figyelmet. Szerintük politikailag legalább annyira volt nyertese az Aranybulla kiadásának, mint az őt látszólag meghatárlásra kényszerítő magyar nemesek. E kettősségre is finoman utal az 1222 című előadás.

Egy bizonyos: II. András az egyik leghosszabban uralkodó Árpád-házi király volt, akinek nevét ugyanúgy örökre megőrizte a magyar nemzet emlékezete, mint gyermekei közül a tatárjárás után az országot újjáépítő IV. Béláét, vagy a legnagyobb európai katolikus szentek közé emelt Árpád-házi Szent Erzsébetét.

„II. András műve kiállta az idő próbáját. Az őt követő magyar királyok sora tett fogadalmat a koronázási esküjében az oklevél jogi rendelkezéseinek megtartására. Az ellenállási záradék egészen az 1687-es országgyűlésig érvényben volt. Az Aranybulla modernizálta az Árpád-kor jogrendszerét, s lerakta a rendi társadalom jogi alapjait. S bár sok dologban eltér az 1215-ben kiadott angol Magna Chartától, mégis joggal emlegetjük vele egy sorban mint a középkori Európa egyik legfontosabb írásos jogi dokumentumát. Székesfehérvár szülőöttjeként büszke vagyok arra, hogy ennek az örökségnek a széles közönség körében való megismertetéséhez az 1222 című zenés történelmi játék társszerzőjeként magam is hozzájárulhattam” – vallotta L. Simon László író, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója.

SZÉKESFEHÉRVÁRI
BALETT
SZÍNHÁZ

SZÉKESFEHÉRVÁRI
KÖZÖSSÉGI
ÉS KULTURÁLIS
KÖZPONT